

Loppuselvityslomake

1. Hankkeen nimi

Turvallisuuskävelyjen toteuttaminen Espoon kaupungissa - pilottikohteina Espoon keskus/Suvela ja Leppävaaran keskus 2010 - 2011

2. Avustuksen myöntämisaikajankohda, myönnetyn tuen sekä käytetyn tuen määrä

Myöntämisaikajankohda: 05/2010
Myönnetyn tuen määrä: 2 500€
Käytetyn tuen määrä: 2 500€

3. Avustuksen saaja

Espoon kaupunki, keskushallinto, konserniesikunta tarkastusjohtaja Jari Tuominen

4. Hankkeen vastuutahot ja muut toteutukseen osallistuneet tahot

Hankkeen omistajuus: hankkeen omistajuus oli konserniesikunnassa, jossa vastuuhenkilönä toimi tarkastusjohtaja Jari Tuominen.

Hankkeen suunnittelu, organisointi ja toteutus

Hankkeen suunnittelusta, organisoinnista ja käytännön toteutuksesta vastasi projektin koordinaattori, suunnittelija Kristiina Alppivuori yhteistyössä kaupunkisuunnittelukeskuksen ja teknisen keskuksen henkilöstön kanssa. Suvela/Espoon keskukselta mukana olivat arkkitehti Liisa Ikonen, projektipäällikkö Kai Fogelholm, aluearkkitehti Mikko Kivinen ja projektinjohtaja Torsti Hokkanen. Leppävaarasta mukana olivat Leppävaara-seuran pj. Arja Salmi, aluearkkitehti Lotta Kari-Pasonen, projektipäällikkö Pentti Pulkkinen, projektipäällikkö Kai Fogelholm ja suunnitteluinsinööri Tarja Pennanen. Suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistui myös hankkeesta Laurea amk:lle opinnäytetyönsä laatinut Patrik Sarka. Tärkeää oli myös Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen panostus hankkeeseen: poliisin edustaja osallistui jokaiseen turvallisuuskävelyyn. Poliisin edustajat myös kommentoivat suunnitelmia.

Muut toteutukseen osallistuneet tahot

Suvelan valoisakävelyille (28.9.2010) osallistui 30 - 40 henkilöä. Mukana oli alueen asukkaita sekä kaupungin työntekijöitä neuvola- ja kouluterveydenhuollosta, aikuissosiaalityöstä, vanhusten kotihoidosta, koulusta, nuorisopalveluista, liikuntapalveluista, kirjastosta, varhaiskasvatuksesta sekä kaupunkisuunnittelukeskuksesta, teknisestä keskukselta, viherpalveluista ja pelastuslaitoksesta. Yhteistyökumppaneita oli poliisista, Tuomiokirkkoseurakunnasta, Keski-Espoo -seurasta, VVO:sta, HOASilta, Skipa -kiinteistöpalveluista, Espoonkruunusta, Vanha-Espoon asukasfoorumista sekä alueen projekteista. Mukana olivat myös valokuvaaja Ann-Kristina Al-Zalimi, opinnäytetyöntekijä Patrik Sarka sekä erikoissuunnittelija Markus Alanko oikeusministeriön rikosentorjuntaneuvostosta.

Leppävaaran valoisakävelyille (29.9.2010) osallistui 30 - 40 henkilöä. Mukana oli alueen asukkaita sekä kaupungin työntekijöitä avoterveydenhuollosta, kouluterveydenhuollosta, neuvolasta, vanhusten kotihoidosta, maahanmuuttajapalveluista, koulusta, kirjastosta, nuorisopalveluista, varhaiskasvatuksesta, kaupunkisuunnittelukeskuksesta, teknisestä keskukselta sekä pelastuslaitoksesta. Yhteistyökumppaneita oli Leppävaara-seurasta, poliisista, Leppävaaran seurakunnasta, Espoonkruunusta, VVOsta, HOASilta sekä Leppävaaran asukasfoorumista. Mukana olivat myös valokuvaaja, opinnäytetyöntekijä, Markus Alanko ja suunnittelija Regina Järg-Tärno oikeusministeriön rikosentorjuntaneuvostosta.

Suvelan neljälle pimeäkävelyille (10.11. ja 19.11.2010) osallistui yhteensä 50 - 60 henkilöä. Mukana oli alueen asukkaita sekä työntekijöitä aikuissosiaalityöstä, lastensuojelusta, kirjastosta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollosta, nuorisopalveluista, kaupunkisuunnittelukeskuksesta ja teknisestä keskukselta sekä pelastuslaitoksesta. Yhteistyökumppaneita oli poliisista, Tuomiokirkkoseurakunnasta, Keski-Espoon SPR:stä, HOASilta sekä Vanha-Espoon asukasfoorumista. Mukana oli myös kaksi valtuutet-

tua/kaupunginhallituksen jäsentä sekä valokuvaaja, opinnäytetyöntekijä sekä Markus Alanko.

Leppävaaran neljälle pimeäkävelylle (12.11. ja 17.11.2011) osallistui yhteensä 50 - 60 henkilöä. Mukana oli alueen asukkaita sekä työntekijöitä koulusta, lastensuojelusta, nuorisopalveluista, vanhus-ten kotihoidosta, varhaiskasvatuksesta, kaupunkisuunnittelukeskuksesta ja teknisestä keskuksesta. Yhteistyökumppaneita oli Leppävaara-seurasta, poliisista, Sellon järjestyksenvalvonnasta sekä HOA-Silta. Mukana olivat myös valokuvaaja, opinnäytetyöntekijä sekä Markus Alanko.

Alueiden asukkaita oli mukana useita kymmeniä. Asukkaista osa oli samalla alueen työntekijöitä.

5. Selvityksen antaja ja hankkeen yhteyshenkilö yhteystietoineen

Hankkeen koordinaattori: suunnittelija Kristiina Alppivuori, Espoon kaupunki, sosiaali- ja terveystoimi, esikunta, kehittämissyksikkö, kristiina.alppivuori@espoo.fi, puh. 09-816 51049

6. Avustuksen käyttötarkoitus ja menot, joihin avustus on käytetty (eriteltyinä)

Menoja tuli kopiointi- ja painatuskustannuksista, kävelyjen tarjoiluista ja tilavuokrasta, valokuvaajan käytöstä, dokumentaatiovälineistä (alustat, kynät), matkoista sekä opinnäytetyön tekemisestä.

7. Yksityiskohtainen hankekuvaus (hankkeen toteuttaminen toimenpiteineen ja aikatauluineen)

7.1. HANKKEEN YHTEYS ESPOO-STRATEGIAAN JA TURVALLISUUSTYÖHÖN

Asuinalueiden ja kaupunkikeskusten turvallisuus on viime vuosina nostettu aiempaa selvemmin esille Espoo-strategiassa. Myös Espoon turvallisuusohjelma on valmistunut. Turvallisuusohjelman tavoitteiksi asetettiin mm. yhteisen tilannekuvan saaminen alueiden turvallisuustilanteesta ja painopisteistä, yhteistyön tiivistäminen toimijoiden kesken, asukkaiden, asukasyhdistysten ja taloyhtiöiden haastaminen turvallisuuden parantamiseen sekä Ruotsin mallin mukaisen turvallisuuskävelyn toteuttaminen valitulla kohdealueilla. Valtuustokauden tavoitteeksi on kirjattu, että ”espoolaiset kokevat asuinalueensa, yhteisönsä ja kaupunkikeskuksensa turvallisinä”.

Turvallisuuskävelyjen toteuttaminen nähtiin yhdeksi keinoksi vastata strategian ja ohjelman tavoitteisiin. Siinä yhdistyvät tilannekuvan saaminen alueen turvallisuustilanteesta ja painopisteistä sekä yhteistyön tiivistäminen alueen eri toimijoiden kesken. Turvallisuuskävelyjen kautta saatava paikallisia olosuhteita ja turvallisuustilannetta koskeva tieto tukee omalta osaltaan Espoon kaupungin turvallisuussuunnittelua ja -työtä sekä asukkaiden hyvinvoinnin, arjen turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantamista.

7.2. HANKKEEN TARKOITUS JA LÄHTÖKOHTA

Tarkoituksena oli toteuttaa turvallisuuskävelyt Espoon keskuksen/Suvelan sekä Leppävaaran keskuksen alueilla. Kävelyjen toteuttamisella oli kolme tavoitetta: 1) kokeilla Ruotsin Göteborgissa kehitettyä turvallisuuskävelyn mallia ja sen puitteissa tuotettuja välineitä, 2) selvittää osallistujien käsityksiä ja kokemuksia alueiden olosuhteista ja turvallisuustilanteesta: turvallisuuteen, turvallisuuden tunteeseen ja viihtymiseen vaikuttavista asioista, paikoista ja ilmiöistä sekä 3) käynnistää kohdealueilla konkreettisia toimenpiteitä turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantamiseksi sekä ympäristön kohentamiseksi. Vaikka turvallisuuskävelyt ovat työväline erityisesti turvattomien kohteiden ja alueiden selvittämiseksi, oli tärkeää nostaa esille myös turvalliseksi ja viihtyisiksi koetut kohteet ja asiat.

Turvallisuuskävelyt ovat asukaskyselyiden ohella hyvä menetelmä saada asukkailta ja käyttäjiltä tietoa alueen turvallisuusongelmista. Menetelmä on kiinnostava, koska se mahdollistaa asukkaiden ja muiden toimijoiden keskustelun ja yhteistyön sekä antaa asukkaille mahdollisuuden vaikuttaa oman asuinalueen turvallisuuden parantamiseen. Kävelyillä asukas- ja toimijatahot voivat yhdessä tarkastella ja arvioida alueensa fyysistä, sosiaalista ja toiminnallista ympäristöä. Lähtökohtana oli, että paikallisilla asukkailla ja toimijoilla on paras tietämys alueesta ja tätä voimavaraa tulee hyödyntää aluetta ja alueen turvallisuutta kehitettäessä.

Kävelyn suunnittelussa ja toteutuksessa käytettiin hyväksi Ruotsin Göteborgissa kehitettyä turvallisuuskävelyn mallia ja sen puitteissa tuotettuja välineitä, kuten ”Safety and Security Walks - A Guide” -opasta.

7.3. KÄVELYJEN TOTEUTUMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Suvelassa/Espoon keskuksessa sekä Leppävaaran keskuksessa toteutettiin 28.9. - 19.11.2010 väli-
senä aikana yhteensä 10 turvallisuuskävelyä: viisi Suvelassa/Espoon keskuksessa ja viisi Leppävaaran keskuksessa.

- Valoisakävelyt järjestettiin Suvela/Espoon keskuksessa 28.9.2010 ja Leppävaarassa 29.9.2010 klo 15.30 alkaen.
- Pimeäkävelyjä varten valoisakävelyn reitti jaettiin pienempiin osiin ja kävelyjä järjestettiin molemmilla alueilla neljä. Keskiviikon pimeäkävelyt järjestettiin Suvela/Espoon keskuksessa 10.11. ja 19.11.2010 ja Leppävaarassa 12. ja 17.11.2010. Keskiviikon kävelyt alkoivat klo 18.30 ja perjantain klo 19 ja klo 20.

Tässä yhteydessä kuvataan kävelyjen toteutuminen suunnitelmien pohjalta. Hankkeen innovaatiot, oivallukset, keskeiset ongelmat ja tulokset kuvataan seuraavissa luvuissa.

7.3.1. Ennakovalmistelut, suunnittelu ja ohjeistuksen laatiminen

Hankkeen toteutumisen kannalta oleelliset ennakovalmistelut

Alkuvaiheessa oleellista oli koordinaattorin nimeäminen, Ruotsin mallin mukaiseen turvallisuuskävely-
menetelmään perehtyminen, alueita koskevaan tietoon ja materiaaliin sekä turvallisuustutkimuksiin ja -
tietoon (mitkä asiat ja ilmiöt vaikuttavat turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen) perehtyminen,
yhteistyötahojen miettiminen, tavoitteiden, tehtävien ja dokumentointivälineiden (dokumentaatiolomak-
keet ja valokuvaus) suunnittelu, kävelyreitit ja kävelyn käytännön toteutuksen suunnittelu sekä aika-
taulun määrittely.

Kävelyjen suunnittelu

Kävelyjen suunnittelusta ja toteutuksesta vastasi luvussa neljä esitetty työryhmä. Varsinaisen pohja-
työn teki hankkeen koordinaattori, mutta suunnittelussa ja toteutuksessa olivat mukana alueiden arkki-
tehdit ja projektipäälliköt kaupunkisuunnittelukeskuksesta ja teknisestä keskuksesta sekä Leppävaara-
seuran puheenjohtaja ja opinnäytetyöntekijä. Kävelyjen toteutumisen kannalta tämä yhteistyö oli rat-
kaisevan tärkeää. Alustavat suunnitelmat (reittikartat ja dokumentaatiolomakkeet) lähetettiin kommento-
itaviksi sähköpostitse myös alueiden työntekijöille ja yhteistyökumppaneille, kuten poliisille.

Alueen rajaus ja kävelyreitti

Käveltävä alue rajattiin ja alueesta laadittiin kartta, johon piirrettiin reitti sekä keskustelupaikat ja kahvi-
taukopaikka (ympyröin). Alueen rajauksessa ja reitin valinnassa huomioitiin aiempi alueita koskeva
tieto, käytetyimmät alueet ja kävelyreitit sekä ongelmallisiksi tiedetyt paikat. Alueita haluttiin tarkastella
laajasti ja saada niistä mahdollisimman kattava kuva, joten valoisakävelyn reiteistä tuli varsin pitkiä.
Muun muassa tästä syystä reitit jaettiin neljään osaan pimeäkävelyjä varten. Keskustelupaikkoja ei
pimeäkävelyille määritelty etukäteen. Alustavat reittikartat lähetettiin kommentoitavaksi sekä poliisille
että alueiden toimijoille. Reittikartat ovat liitteenä.

Osallistujien valinta

Osallistujia haluttiin saada mukaan kaikista oleellisista ryhmistä. Lähtökohtana oli, että suurin osa osal-
listujista olisi alueen asukkaita ja alueella työskenteleviä. Hankkeessa lähdettiin siitä, että asukkaiden
lisäksi kävelyille tuli saada osallistujia niistä alueen työntekijöistä ja yhteistyökumppaneista, jotka
omassa työssään a) vaikuttavat alueen ihmisten elämään ja elämän edellytyksiin, b) näkevät ja kuule-

vat, mitä alueella tapahtuu ja miten siellä eletään ja voidaan, c) tuntevat ihmisten tilanteet ja tarpeet sekä tuovat nämä näkökulmat esille kävelyssä sekä d) joiden olisi työnsä takia hyvä keskustella ja verkottua keskenään sekä tutustua toisiinsa.

Tiedotus ja osallistujien haku

Kaupungin toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden hankinnassa keskeisin väline oli sähköposti. Hankkeesta laadittiin tiedote ja mainos, jotka lähetettiin kaikille niille tahoille, joiden toivottiin osallistuvan kävelyille. Useaan tahoon oltiin yhteydessä myös puhelimitse. Kaupungin työntekijöitä ja yhteistyökumppaneita pyydettiin ilmoittamaan osallistumisestaan koordinaattorille.

Asukkaiden hankinnassa käytettiin useita keinoja: a) alueille ja alueiden toimipisteisiin (kirjastot, terveyskeskukset, neuvolat, työväenopisto, koulut, asukaspuistot, päiväkodit, seurakunnan tilat, kauppa-keskukset jne.) jaettiin mainoksia, b) kävelyjä mainostettiin asukasyhdistysten lehdissä ja nettisivuilla sekä kaupungin internetsivuilla, c) kävelyistä kerrottiin erilaisissa tapahtumissa, kuten Leppävaaran Raittikarnevaaleilla ja Espoo-päivän tapahtumassa Suvelan asukaspuistossa, d) alueiden päiväkoteja ja kouluja pyydettiin jakamaan tiedotteita/mainoksia lasten vanhemmille (mm. Vilma-järjestelmän kautta). Lisäksi käytettiin erilaisia verkostoja ja puskaradiota. Asukkaiden oli mahdollista joko ilmoittautua etukäteen koordinaattorille tai tulla suoraan lähtöpaikalle. Tiedotteet ja mainokset lähetettiin myös muutamille paikallislehdille.

Dokumentaatiolomakkeiden laatiminen

Ruotsin malli tarjosi lähtökohtia tietojen keräämiseksi ja keskustelun aiheiksi. Espoon hankkeessa osallistujien käsitykset ja kokemukset haluttiin kuitenkin dokumentoida laajemmin, mikä edellytti lomakkeiden laatimista. Koska valmiita lomakkeita ei ollut tai sellaisia ei ainakaan löydetty, edellytti lomakkeen laatiminen turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen vaikuttaviin tekijöihin perehtymistä. Dokumentaatiolomakkeiden avulla osallistujia ohjattiin havainnoimaan ympäristöä ja alueen sosiaalista elämää turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen sekä viihtyvyyden näkökulmista. Tarkastelun kohteiksi valittiin eri tutkimuksissa esille nostetut turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen kannalta keskeiset tekijät.

Valoisakävelyä varten laadittiin laadullinen, avoimiin vastauksiin perustuva lomake, jonka alkuun liitettiin reittikartta, esimerkkejä turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen vaikuttavista tekijöistä ajatuksia herättämään sekä dokumentaationsivun reitin jokaista väylää varten. Osallistujia pyydettiin jokaisen väylän kohdalla tarkastelemaan alueen yleiskuvaa, ympäristön laatua, sosiaalista elämää ja tekemisen mahdollisuuksia sekä mahdollisia muita huomioita. Lopuksi pyydettiin ehdotuksia tärkeimmiksi toimenpiteiksi sekä pyydettiin perustelevaan sitä, voivatko asukkaat riittävästi vaikuttaa asuinalueen turvallisuuteen. Kävelysten aikana tapahtuvan kirjaamisen helpottamiseksi hankittiin kirjoitusalusat ja kynät. Lomake on liitteenä.

Pimeäkävelyä varten saatiin ehdotus laatia strukturoidumpi kyselylomake, joka olisi helpompi täyttää pimeällä. Lomakkeessa osallistujia pyydettiin valmiiden vaihtoehtojen pohjalta tarkastelemaan alueiden a) sosiaalista vuorovaikutusta, sosiaalisia ongelmia, tekemisen ja oleskelun mahdollisuuksia ja avun saamista, b) rakennettua ympäristöä ja sen laatua, c) alueen kunnossapitoa ja huolehtimista sekä d) auto- ja kevyen liikenteen järjestelyjä ja niiden toimivuutta turvallisuuden näkökulmasta. Vaihtoehtojen jälkeen oli tilaa avoimille kommentteille. Lomakkeessa oli myös kartta, johon osallistujien toivottiin tekemän merkintöjä ongelmallisista asioista (asiat voitiin siis jos kävelyllä sijoittaa kartalle). Lomakkeen lopussa osallistujia pyydettiin arvioimaan alueen yleiskuvaa sekä kysyttiin tarkemmin pelosta, pelottavista ja miellyttävistä paikoista, tärkeimmistä parannettavista asioista sekä siitä, miten asukkaat saataisiin mukaan alueen kehittämiseen. Lomake on liitteenä.

Ryhmien vetäjien valinta

Ryhmien vetäjinä toimivat Suvelan/Espoon keskuksen ja Leppävaaran alueiden projektipäälliköt ja projektinjohtaja, alueen arkkitehti ja aluearkkitehti, Leppävaara-seuran puheenjohtaja ja hankkeen

koordinaattori. Valoisakävelyjen kohdalla oli etukäteen varauduttu neljään vetäjään kävelyä kohden. Pimeäkävelyryhmät olivat pienempiä ja niissä riitti 1- 2 vetäjää per ryhmä. Etukäteisvalmistautumista hankaloitti hieman se, että ei tiedetty kuinka paljon asukkaita tulee paikalle.

Turvallisuuskävelyn ohjeistus ryhmien vetäjille

Koordinaattori laati Ruotsin mallin pohjalta erilliset ohjeistukset valoisa- ja pimeäkävelyjen käytännön toteuttamiseen. Ohjeistuksessa vetäjiä pyydettiin kävelyn alussa käymään lyhyesti läpi kävelyn tarkoitus ja tavoite, kävelyreitti, pysähdyspaikat ja keskustelun tärkeys sekä dokumentaatiolomake (havainnoitavat asiat) ja sen täyttäminen kävelyn aikana tai kävelyn jälkeen. Vetäjiä pyydettiin myös kertomaan, mitä kävelyjen pohjalta seuraa: eli, että saadun materiaalin pohjalta laaditaan raportti, listaukset ja valokuvakoosteet, jotka toimivat perustana korjaus- ja kehittämistoimenpiteille. Ohjeistukset ovat liitteenä.

7.3.2. Kävelyt ja niiden toteutuminen

Valoisakävely Suvela/Espoon keskuksessa

- Kokoontuminen Entressen S-marketin takana olevalle parkkipaikalle, dokumentaatiövälineiden jako ja lomakkeen lyhyt esittely → siirtyminen Suviniitylle ohjeistusta ja ryhmiin jakautumista varten → neljä erilaista ja -kokoista ryhmää käveli vetäjien ohjaamana suunnitellun reitin Espoon keskuksessa Suvelan läpi. Tuomarilan Marttojen järjestämä kahvitauko oli Suvelan asukaspuistossa.
- Osallistujia oli ohjeistettu havainnoimaan ympäristöä ja kirjaamaan havaintojaan dokumentaatiolomakkeelle sekä kävelyn aikana että pysähdyspaikoilla. Näin myös tapahtui ja laadullista aineistoa saatiin varsin paljon. Eri ihmiset kirjasivat asioita hieman eri tavoin, eri näkökulmista ja eri laajuisesti.
- Kävelyjen aikana ryhmät pysähtyivät / tai niiden oli tarkoitus pysähtyä sovitulla paikoilla (9 paikkaa) keskustelemaan huomioista, kokemuksista ja turvallisuuteen / turvallisuuden tunteeseen liittyvistä asioista. Ryhmien vetäjät kirjasivat mahdollisuuksiensa mukaan ylös keskustelun tärkeimmät tulokset ja huomiot.
- Valokuvaajat (ammattivalokuvaaja ja muutama osallistuja) ottivat kuvia reitin kaikissa vaiheissa: keskeisinä kohteina olivat rakennetun- ja luonnonympäristön eri kohteet.
- Ruotsin mallissa korostetaan keskustelua ja sitä, että osallistujat käyvät kävelyn päätteeksi myös loppukeskustelun. Tämä ei Espoossa kuitenkaan toteutunut.
- Kävely kesti noin kaksi tuntia.

Valoisakävely Leppävaarassa

- Kokoontuminen Läckitorilla → dokumentaatiövälineiden jako ja lomakkeen lyhyt esittely → neljän, eri tahoista koostuvan ryhmän muodostaminen teknisen keskuksen tutkija Tuomo Saarisen ohjeistamana seuraavasti: osallistujat jaettiin edustamiensa tahojen (asukas, kaupungin työntekijä, yhteistyökumppani) pohjalta ensin kolmeen ryhmään ja sen jälkeen kussakin ryhmässä otettiin luku neljään ja siltä pohjalta jakauduttiin luvun 1- 4 mukaisesti lopullisiin ryhmiin. Käytäntö mahdollisti eri tahojen tasaisemman edustuksen kaikissa ryhmissä. → kävelyn ohjeistus pienryhmissä → lähtö tasaisin väliajoin vetäjien ohjaamana kävelylle läpi Leppävaaran keskuksen.
- Muu osuus toteutui samalla tavalla kuin Suvela/Espoon keskuksessa edellä. Leppävaaran Marttojen järjestämä kahvitauko oli Marttojen tiloissa Puustellinmäellä.
- Kävely kesti noin kaksi tuntia.

Pimeäkävelyt Suvela/Espoon keskuksessa

- Valoisakävelyjen pohjalta saatiin ehdotus jakaa kävelyt reitti pimeäkävelyä varten pienempiin osiin, jolloin reitistä ei tulisi liian pitkä ja eri ryhmät voisivat tarkastella eri alueita. Tarkasteltavaa aluetta voitiin nyt myös laajentaa Espoon keskukseseen ja Hösmärinpuistoon.
- Suvela/Espoon keskukseseen suunniteltiin neljä lyhyempää reittiä:

Keskiviikkoillan reiteillä käveltiin joko 1) Espoon keskuksessa Suviniityn kautta Kirstinharjulle, raittia pitkin Kirstinsyrjälle sekä Suvelanpuiston kautta Suvelan kappelille tai 2) Sokinvuoren, Hösmärinpuiston ja Joupin alueella.

Perjantai-illan reiteillä käveltiin joko 1) Espoon keskuksessa: Valatorilta Espoontorin ohi ja asemasillan yli virastoalueelle, sieltä Kirkkojärvelle ja Kirkkojärventietä takaisin virastoalueelle tai 2) Suvelassa: Kirstinharjulla, koulun, ostarin ja baarien ympäristössä sekä Kirstinmäellä.

- Reittien ja ajankohtien valinnan perustana oli ajatus, että perjantai-illan reitit sijoittuisivat ajankohtaan ja alueille, joilla voitaisiin seurata myös alueen iltaelämää.
- Kokoontumiset oli yhtä reittiä lukuun ottamatta suunniteltu sisätiloihin, jotta alkuinformaatio voitiin antaa sisätiloissa (sää/pimeystekijät). Myös lomakkeiden täyttäminen tapahtui kävelyn jälkeen sisätiloissa (nuorisotila Sentterissä, Suvelan kappelissa ja Espoon keskuksen vanhusten palvelutalossa). Muu osuus toteutui pääosin samalla tavalla kuin valoisakävelyssä.

Pimeäkävelyt Leppävaarassa

- Myös Leppävaaran valoisakävelyreitti jaettiin neljään osaan:
Keskiviikkoillan reiteillä käveltiin joko 1) Pohjois-Leppävaaran Nikkarinkujalta alikulun kautta Armas Launiksenkadulle ja sieltä alikulun kautta Perkkalle sekä tarkasteltiin Kehän I:n alikulukutunneli ja Kartanonpuiston alue tai 2) Etelä-Leppävaarassa Ruusutorpan ja Huvilinnan alueilla (koulun ympäristö, puisto, pysäköintiluola) ja tarkasteltiin Leppävaarankatua.
Perjantai-illan reiteillä käveltiin joko 1) Pohjois-Leppävaarassa: Läkkitorin, Leppävaaran raitin ja sen lähiympäristön alueilla sekä tarkasteltiin radan alikulua tai 2) Etelä-Leppävaarassa: Sellon ympäristössä, Hevosenkengän, Ratsukadun ja Leppävaarankadun alueilla, juna- ja linja-autoasemalla sekä tarkasteltiin radan alikulua.
- Kokoontumiset oli kahta reittiä lukuun ottamatta sovittu sisätiloihin. Lomakkeiden täyttäminen tapahtui kävelyn jälkeen sisätiloissa kolmella kävelyllä. Yhdellä kävelyllä lomakkeet täytettiin ensin sisätiloissa ja vasta sen jälkeen käveltiin (satoi lähes kaatamalla). Vetäjä kirjasi osallistujien havainnot kävelyn aikana. Sisätiloina olivat Raitin pysäkki, Sello, Albergan kartano ja Ruusutorpan koulu. Muu osuus toteutettiin pääosin samalla tavalla kuin valoisakävelyssä.

7.3.3. Kävelyjen tulosten dokumentointi

Espoon hankkeessa haluttiin kiinnittää erityistä huomiota prosessin dokumentointiin ja arviointiin, jotta kokemuksia ja tietoa turvallisuuskävelymenetelmästä voidaan jakaa muille kiinnostuneille. Tarkoituksena oli myös huolellisesti dokumentoida kävelyn aikana syntyneet havainnot. Näin myös tehtiin. Tämän loppuraportin lisäksi hankkeesta on tuotettu viisi muuta raporttia ja toimenpidelistaa sekä valokuvakoosteet kävelyjen etenemisestä ja kohteista:

1. Alppivuori, Kristiina (2011): Kävelyllä Suvelassa ja Espoon keskuksessa - havainnot turvallisuuden, turvallisuuden tunteeseen ja viihtyisyyteen vaikuttavista tekijöistä
2. Alppivuori, Kristiina (2011): Kävelyllä Leppävaaran keskuksessa - havainnot turvallisuuden, turvallisuuden tunteeseen ja viihtyisyyteen vaikuttavista tekijöistä
3. Fogelholm, Kai (2011): Espoon kaupungin turvallisuuskävely Leppävaarassa 2010 - Case Ruusutorpan luola
4. Fogelholm, Kai (2011): EXELL -taulukot Suvela/Espoon keskuksen ja Leppävaaran korjaustoimenpiteistä
5. Sarka, Patrik (2011): Turvallisuuskävelyn suunnitteleminen ja toteuttaminen. Laurea ammattikorkeakoulu, opinnäytetyö.

7.3.4. Kävelyjen toteutumisen arviointi

Osallistujilta pyydettiin palautetta hankkeen tarpeellisuudesta ja toteutumisesta. Valoisakävelylomakkeeseen palautekysymystä ei ymmärretty laittaa, vaan palaute pyydettiin vasta kävelyn jälkeen sähköpostitse. Pimeäkävelylomakkeen lopussa pyydettiin palautetta ja kehittämisehdotuksia. Saatu palaute ja annetut kehittämisehdotukset käsitellään tarkemmin luvuissa 9 ja 12.

Suvelan pimeäkävelyn arviointi

	kyllä	ei	Yhteensä
1. Oliko turvallisuuskävely tarpeellinen?	47	1	48
2. Oliko se hyvin toteutettu?	40	2	42

Leppävaaran pimeäkävelyn arviointi

	kyllä	ei	Yhteensä
1. Oliko turvallisuuskävely tarpeellinen?	48	1	49
2. Oliko se hyvin toteutettu?	40	1	41

8. Hankkeen innovaatiot, uudet menetelmät ja lähestymistavat

On vaikea sanoa, tuotettiinko Espoon hankkeessa varsinaisia innovaatioita. Hankkeessa kokeiltiin ja osin myös muokattiin Göteborgissa kehitettyä turvallisuuskävelyn mallia ja sen puitteissa tuotettuja välineitä. Lisäksi huolellisesti selvitettiin osallistujien käsityksiä ja kokemuksia alueiden olosuhteista ja turvallisuustilanteesta: turvallisuuteen, turvallisuuden tunteeseen ja viihtymiseen vaikuttavista asioista, paikoista ja ilmiöistä. Tiedonkeruuta ja dokumentaatiolomakkeita voi ainakin Ruotsin malliin verrattuna pitää uudenaikaisena menetelmänä.

Tiedonkeruulomakkeet uutena menetelmänä

Espoon hankkeessa haluttiin panostaa erityisesti tiedon hankintaan ja sen dokumentointiin. Ruotsin malli tarjosi hyviä lähtökohtia tietojen keräämiseksi ja keskustelun aiheiksi. Vaikka nyt kehitetyissä dokumentaatiolomakkeissa on vielä parannettavaa voi arvioida, että Espoon hankkeessa luotiin ainakin hyviä lähtökohtia tiedon keräämiseksi. Erilaiset lomakkeet myös täydensivät ja vahvistivat toistensa tietoja. Haasteena oli toisaalta saadun materiaalin runsaus. Aiheen strateginen tärkeys ja eri tahojen sitoutuminen mahdollistivat kuitenkin sen, että hankkeesta voitiin tuottaa tarkat raportit, toimenpideliset ja valokuvakoosteet kävelyillä havaituista asioista, joita eri toimijat voivat käyttää keskustelujen ja korjaustoimenpiteiden perustana. Näin on myös tapahtunut.

9. Hankkeessa ilmenneet ongelmat

Vaikka hanketta voi pitää hyödyllisenä ja monilta osin onnistuneena, on jälkeinpäin helppo todeta, että suunnittelussa ja toteutuksessa on vielä paljon kehitettävää. Seuraava pohdinta perustuu osallistujilta ja suunnitteluryhmän jäseniltä saatuun palautteeseen sekä koordinaattorin tekemään kriittiseen tarkasteluun.

Suunnittelu, ennakkovalmistelut ja osallistujien hankinta

Hanke oli innostava ja oli suuri halu lähteä nopeasti liikkeelle. Vaikka Ruotsin malli antoi hyviä lähtökohtia, ei silti osattu etukäteen huomioida kaikkia erilaisia eteen tulevia asioita.

Yhteistyö kaupunkisuunnittelukeskuksen, teknisen keskuksen ja Leppävaara-seuran kanssa oli hankkeen toteutumisen kannalta ratkaisevan tärkeää ja sitoutuminen hankkeeseen oli hyvä. Kaikki toiminta toteutettiin kuitenkin oman työn ohessa ja se asetti suunnittelulle ja ajankäytölle omat reunaehdonsa. Vaikka osaa toteutuksen ongelmista ei olisi voitu etukäteen ajatellakaan, niin ulkopuolisten asiantuntijoiden kuuleminen, vielä parempi perehtyminen aihealueeseen ja muutama kokoontumiskerta lisää asioiden yhteiseen työstämiseen erityisesti kävelyjen käytännön toteuttamisen osalta, olisi voinut olla

hyödyllistä. Suunnitteluvaiheessa olisi ehkä ollut hyvä järjestää myös pienimuotoinen testikävely, jonka kokemuksia olisi voitu käyttää hyödyksi varsinaisten kävelysten suunnittelussa.

Kaupungin eri tahojen tietoisuus ja sitoutuminen hankkeeseen olisi voinut olla hieman laajempaa ja napakampaa jo ennen kävelysten toteuttamista. Tällöin myös hankkeen keskeisin tavoite eli esiin tulleiden epäkohtien korjaaminen olisi voinut toteutua nopeammin. Myös tarvittavien korjausten rahoitusta pitäisi miettiä syvällisemmin jo etukäteen, jotta asukkaille voitaisiin kertoa tulevien korjausten etenemisestä. Haasteena on, että kaikki korjaukset vaativat rahaa ja ovat näin talousarviokysymyksiä (erityisesti kunnossapitopuolella, jonka panostusta tulisi lisätä samassa tahdissa, kun kaupunki kasvaa).

Haasteita oli myös sopivan kävelyajankohdan valinnassa: miettimistä oli paitsi päivien valinnassa myös eri tahoille sopivissa kellonajoissa. Virkamiehille sopivat ajat eivät välttämättä sovi työssä käyville asukkaille, joten valitut ajankohdat olivat ainakin osin kompromisseja. Kävelyn ajankohta, esim. kellonaika, päivämäärä ja vuodenaika vaikuttavat kuitenkin siihen, minkälaisia asioita voidaan havainnoida ja mitä tahoja saadaan mukaan. Perjantain pimeäkävelyt olivat sosiaalisen elämän / häiriökäyttämisen havainnoinnin kannalta vielä liian aikaisin. Pimeyden aiheuttamia erilaisia ongelmia pystyttiin kuitenkin tarkastelemaan hyvin.

Kävelyreittejä suunniteltaessa oli vaikea etukäteen arvioida reitin kestoa. Valoisikävelysten reitit olivat kattavat ja tarkasteltavat kohteet oikeita ja hyviä. Reitit osoittautuivat käytännössä kuitenkin hieman liian pitkiksi. Pimeäkävelyjä varten reitit pilkottiin lyhyemmiksi, joka helpotti ongelmaa. Reittien valinnan osalta kriittistä palautetta saatiin muutoin vain siitä, että yhdellä Leppävaaran reiteistä ei ollut riittävästi tarkasteltavia ongelmia, koska alue on niin rauhallinen, uusi ja hieno.

Asukkaiden mukaan saaminen on vaikeaa. Vaikka hankkeessa voidaan olla kohtuullisen tyytyväisiä asukkaiden osallistumiseen, oli kävelyjä, joille osallistui vain muutamia asukkaita. Myös osa osallistujista toivoi, että asukkaita olisi saatu enemmän mukaan. Nyt mukana olleet asukkaat olivat enimmäkseen alueen aktiiveja, jotka muutenkin ovat mukana toiminnassa. "Tavallisia" asukkaita olisi jatkossa tärkeää saada mukaan enemmän. Vaikka hanketta yritettiin markkinoida eri tavoin, ei mainonta todennäköisesti tavoittanut suurinta osaa alueiden asukkaista. Aktiivisuutta olisi voinut olla enemmän mm. taloyhtiöiden, isännöitsijöiden ja alueiden yritysten suuntaan. Mainosta olisi voinut jakaa myös postilaatikoihin/koteihin. Mainoksessa olisi ollut syytä mainita myös kävelysten arvioitu päättymisajankohta. Ongelman ratkaiseminen voi ehkä kuitenkin edellyttää myös eri tahojen yhteistä oppimista tällaisen yhteistyön tekemiseen. Asukkaiden on myös voitava nähdä kävely mielekkääksi ja uskottava, että heidän mielipiteillään on vaikutusta.

Parantamista on myös päättäjien ja kaikkien oleellisten kaupungin toimijoiden saamisessa mukaan kävelylle. Nyt mukana oli kaksi valtuutettua / kaupunginhallituksen jäsentä. Olisi voitu olla aktiivisempia valtuustoryhmiin päin. Asukasfoorumien kautta mukana oli kuitenkin muitakin alueiden poliittisia toimijoita. Emme saaneet mukaan myöskään kaikkia toivomiamme kaupungin toimijatahoja.

Kritiikkiä tuli myös siitä, että hankkeelle ei perustettu erillistä ohjausryhmää ja, että alussa ei riittävästi sovittu raportoinnin vastuista.

Pyrimme kävelysten välillä huomioimaan saamamme parannusehdotukset ja kehittämään seuraavia kävelyjä havaintojemme ja saamamme palautteen pohjalta, tässä osin onnistuen.

Kävelysten toteutuminen käytännössä

Kävelysten käytännön toteutuksessa erilaisia haasteita tai ongelmia oli kävelysten kaikissa vaiheissa: kokoontumispaikan valinnassa, ohjeistuksessa ja ryhmiin jakautumisessa, ryhmien etenemisessä, kävelysten vetämisessä ja toteutumisessa, kävelyreittien pituudessa sekä dokumentointilomakkeissa ja dokumentoinnissa. Etukäteen oli vaikea ajatella, miten vaativa tehtävä kävelyn toteuttaminen ja erityisesti ryhmän vetäminen käytännössä on.

Ensimmäisen kävelyn (Suvela) kokoontumispaikaksi valittiin Entressen S-marketin parkkipaikka. Paikka osoittautui ahtaaksi ja turvattomaksi, joten ryhmä siirtyi viereiselle Suviniitylle ohjeistusta ja ryhmään jakautumista varten. Vaikka etukäteen oli tiedossa, että osallistujia tulee varsin paljon, ei todellisuudessa osattu ajatella näin suuren joukon vaikutuksia. Vaikka vetäjät oli mietitty ja ohjeistus laadittu etukäteen, ei suunnitteluvaiheessa kuitenkaan riittävästi mietitty ryhmään jakautumista, ohjeistusta ja liikkeelle lähtöä käytännössä. Lähtötilanne oli hieman sekava ja aiheutti jonkinlaista hämminkiä osallistujille. Haasteet huomioon ottaen tilanteesta kuitenkin selviydyttiin. Ryhmät muodostuivat kuitenkin erisuuruiseksi ja koostumukseltaan erilaisiksi asukkaiden, kaupungin toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden osalta. Eri ryhmillä oli näin erilaiset mahdollisuudet tarkastella turvallisuutta eri tahojen näkökulmista. Ongelma ratkaistiin Leppävaaran kävelyllä ja uusi käytäntö mahdollisti eri tahojen tasaisemman edustuksen kaikissa ryhmissä. Ryhmät (4 kpl) myös lähetettiin matkaan ”väliaikalähdöllä”.

Eri ryhmien saamassa ohjeistuksessa oli jonkin verran vaihtelua. Osa osallistujista olisi toivonut yksiselitteisempää tai parempaa alkuohjeistusta siitä, mitä kävelyillä tehdään, mihin kiinnitetään huomiota ja, mitä kävelyiltä toivotaan. Jotkut toivoivat myös lomakkeiden tarkempaa läpikäyntiä jo alussa. Osa myös toivoi, että he olisivat saaneet kirjallisen materiaalin tai lisätietoa (ohjeet ja dokumentaatiolomakkeet) tutustuttavakseen jo ennen kävelyä. Näin kävelyyhin ja tarkkailtaviin asioihin olisi voinut orientoitua paremmin. Haasteena on, että ohjeistuksen tulisi olla samanaikaisesti ”napakka, selkeä mutta sydämellinen”.

Ryhmien vetäminen on ja oli vaativaa, eikä kaikkia esille nousevia tilanteita osattu etukäteen huomioida. Vaikka moni asia toteutui vähintäänkin kohtuullisesti, palautetta saatiin erityisesti ryhmien koossapysymisestä tai hajoamisesta, ryhmänvetäjän roolista, erilaisista etenemisvauhdeista, kirjaamisvaikeuksista sekä keskustelun ylläpitämisestä ja suuntaamisesta. Kävelyillä oli ryhmiä, jotka pysyivät koossa ja ryhmiä, jotka hajosivat ja osa ihmisistä eteni pienemmissä ryhmissä ilman vetäjää. Jotkut myös vaihtoivat ryhmää kävelyn aikana tai jäivät kesken reitin pois. Ryhmien hajoaminen ei välttämättä tai ainakaan kaikille ollut suuri ongelma. Osa osallistujista kuitenkin katsoi, että hajoaminen heikensi eri tahojen mahdollisuuksia keskusteluun ja tietojen vaihtoon.

Vetäjien näkökulmasta ryhmän koossapitäminen oli ajoittain haasteellista, kun ihmiset levittäytyivät ja osa halusi kävellä hitaasti ja osa nopeasti tai vielä nopeammin kuin nyt tehtiin. Joidenkin ryhmien tai osallistujien nopea eteneminen aiheutti (osan mukaan) kiireen tuntua, vähensi mahdollisuutta yhteiseen keskusteluun sekä vaikeutti havainnointia ja kirjaamista. Keskustelua käytiin joissakin ryhmissä lähinnä pareittain tai pienemmissä porukoissa.

Palautteen pohjalta voi arvioida, että ryhmien välillä oli jonkin verran eroja siinä, miten tarkasti etukäteisohjeistusta noudatettiin tai pystyttiin noudattamaan esim. pysähtymisten ja keskustelujen osalta. Osa osallistujista olisi toivonut ryhmänvetäjältään tiukempaa otetta tai enemmän ohjausta ja selkeämpää vetovastuuta. Muutama osallistuja puolestaan totesi, että asukkaiden ääntä ei joissakin ryhmissä aina kuunneltu riittävästi ja arvokasta tietoa on voinut jäädä saamatta. Vetäjien tehtävä oli kuitenkin vaativa, koska samalla kun piti kuunnella ja ohjata yleistä keskustelua, piti kirjoittaa asioita muistiin alustan varassa. Ajoittain oli myös haasteellista saada erilaiset osallistajat keskustelemaan ja pysymään teemassa. Keskustelujen rönkyillä, vetäjien piti pystyä poimimaan keskustelujen oleelliset asiat sekä ohjata keskustelua turvallisuuskulmaan. Sellon ympäristössä oli paikoin niin kova melu, että se aiheutti kuulemisongelmia ja vaikeutti keskustelua.

Ruotsin mallin mukaiset loppukeskustelut eivät Espoossa toteutuneet. Syitä on useita: a) valoisakävelyreitit olivat niin pitkiä ja kestivät niin kauan, että ihmiset eivät enää jaksaneet keskustella, b) pimeäkävelyillä kello oli jo niin paljon, että tila joko meni kiinni tai ihmisillä oli kiire kotiin, c) dokumentaatiolomakkeet olivat jo niin työläitä tai d) keskusteluun ei kannustettu riittävästi: ”jälkikäteiskeskusteluun olisi voinut kannustaa ja keskustella enemmän asioista, joihin yhdessä kiinnitimme huomiota liikkuesamme”.

Dokumentointilomakkeet ja dokumentointi

Osa osallistujista arvioi, että kiire ja nopea eteneminen aiheuttivat ongelmia lomakkeiden täyttämiseksi,

eikä aina ehditty rauhassa kirjata kaikkia asioita. Kirjaamiselle olisi voinut olla hyvä varata enemmän aikaa matkan varrella. Jotkut myös totesivat, että välillä oli myös vaikea tajuta, missä kohdassa reittiä oltiin menossa ja tuli kirjoitettua ”väärään” kohtaan.

Pimeäkävelyjen erityisinä haasteina kirjaamisen osalta olivat pimeys ja kylmyys, jotka osaltaan vaikeuttavat materiaalin lukemista ja lomakkeiden täyttämistä. Ongelmaa yritettiin ratkaista järjestämällä alkuinformaatio ja lomakkeiden täyttäminen sisätiloihin.

Dokumentointilomakkeiden osalta eniten kritisoitiin pimeäkävelylomakkeiden vaihtoehtokysymysten vaihtoehtojen vähyyttä: valittavana oli vain kolme vaihtoehtoa (kyllä - ei -en osaa sanoa). Osa vastaajista katsoi, että vaihtoehdot olivat liian jyrkkiä ja valintavaihtoehtoja olisi pitänyt olla enemmän (esim. 1-5). Yksi vastaaja konkretisoi asiaa toteamalla, että ”täällä on sekä ihan viihtyisää että vähemmän viihtyisää”. Joku piti lomaketta sekavana, muutama liian pitkänä tai hankalana täyttää.

Karttaa käytettiin vähemmän kuin olimme ajatelleet.

Ongelmista huolimatta kiinnostavaa ja hyödyllistä aineistoa saatiin erittäin paljon: saadun aineiston laajuus teki dokumentoinnista kuitenkin aikaa vievän, eikä mahdollistanut nopeaa etenemistä toimenpiteisiin.

Idean kehittämisestä

On mahdollista, että osaan nyt kohdatuista ongelmista tai haasteista löydetään ratkaisu vain kokeilemalla erilaisia tapoja toteuttaa kävely. Erilaisten ja eri teemoihin kohdistuvien kävelyjen kokeileminen voisi muutoinkin olla kiinnostavaa ja mielekästä. Erilaisia kävelyjä varten kannattaa myös miettiä erilaisia ryhmiä, ryhmäkokoja ja ehkä myös erilaisia tarkasteltavia teemoja ja tarkastelun kohteita. Ryhmän ihanteellista kokoa ei näiden kokeilujen pohjalta pystytä määrittelemään, mutta voi arvioida, että ryhmät eivät voi olla kovin suuria.

Osa osallistujista antoi palautteessa ehdotuksia erilaisiksi toteutustavoiksi ja jatkotoimenpiteiksi:

- 1) Eri ryhmillä voisi olla lisäksi jokin erityisteema, johon kiinnittävät erityistä huomiota (esim. valaistus, siisteys, ilkivalta, viheralueet/istutukset).
- 2) Tiedon keräämisen ja kirjoittamisen voisi toteuttaa 2-3 ihmisen ryhmissä, jolloin yksi voisi vuorolaan kirjata ja kaksi huomioida ympäristöä.
- 3) Peruskonsepti on hyvä, mutta kierros voitaisiin tehdä pienemmissä ryhmissä, parityöskentelynä vaikka suunnistaen. Rasteille monivalintakysymyksiä.
- 4) Useampia stoppeja ja selkeitä ajatusten kirjauksia esim. nauhurille. Jatkoajatuksena voisi olla järjestää esim. eri-ikäisten koululaisten vanhemmille ”yllätyskävelyjä” nuorison hengailu- ja kokoon-tumisalueilla, jotta myös vanhemmat tietäisivät ja näkisivät omien jälkeläistensä touhuja sellaisina iltoina, kun lapset ovat ulkona kavereiden kanssa. Myös päivisin olisi hyvä järjestää kävelyjä tai ajeluja, joissa mahdollisten ongelman aiheuttajien vanhemmat tai muut vastuuhenkilöt olisivat näkemässä oikeita kadun ilmiöitä ja tapahtumia. Lisäksi voisi järjestää vaikuttajien ja päättäjien kanssa asukasaktiivien ympäristökävelyjä, joissa kirjataan ympäristön ja toiminnan ongelmia ja kehittämiskohteita.
- 5) Ryhmät lähtevät jaksotetusti ja kolmannen tai neljännen rastin jälkeen annetaan mahdollisuus puhua viranomaisten kanssa tai vaihdetaan lennosta viranomaisten ryhmää. Viranomaiset (poliisi, pelastuslaitos) voisivat myös vaihtaa ryhmää tietyin väliajoin, jotta kaikille annetaan mahdollisuus keskustella heidän kanssaan. Huomiota kävelyvauhtiin, rasteilla tulee myös olla tarpeeksi aikaa keskusteluun ja kirjaamiseen. Alussa tulee panostaa ohjeistukseen sekä antaa osallistujille aikaa materiaaleihin tutustumiseen. Huomiota myös osallistujien esittäytymiseen, se helpottaa lähestymistä ja keskustelua.
- 6) Kävelyjen jälkeen kierroksen voisivat tehdä erikseen myös toimeenpanevat tahot eli viranomaiset, isännöitsijät, liikkeenharjoittajat ja kiinteistöjen omistajat.
- 7) Kävelyistä voisi synnyttää perheille sopivan jokavuotisen tapahtuman.

- 8) Tehtyjen kävelyjen tulisi johtaa tämäntyyppisten (mutta työmäärältään ja raportoinniltaan pienimuotoisempien) ”asuinaluekävelyiden” tekemiseen parin vuoden välein kaikilla aluekeskuksissa. Samalla tulisi kaupungilla käynnistää (yhdessä asukkaiden kanssa) keskustelut siitä, millä edellytyksillä päästäisiin ”hallittuun ylläpitoon” aluekeskustojen lähiympäristön laadun säilyttämiseksi ja kehittämiseksi
- 9) Nuorille voisi järjestää oman kävelyn. Porkkanana voisi arpoa palkinnon osallistujien kesken tai kilpailla parhaasta kävelyn aikana otetusta valokuvasta.
- 10) Ajankohta kannattaa valita niin, että kaduilla on elämää ja mahdollisesti myös ongelmia: mieluummin aikaisemmin syksyllä, jolloin nuorisoa on liikkeellä. Kylmyys esimerkiksi vähentää ihmisten määrää ulkona.
- 11) Ryhmä aiheutti kovasti huomiota ympäristössä kulkiessaan, ohi kulkevat ihmiset kyselivät, mikäs se tämä on etsitäänkö jotakin jne. >> voisiko olla joku markkinaidea ensi vuodelle: teettää joku keltainen liivi vetäjille Espoo logolla, liivi jossa olisi markkinointia lisäävää teksti? Anna äänesi kuulua, vaikuta ympäristöosi! Lähde mukaan! Ja viranomaisille joku keltainen: tekninen keskus jne. siis mitä he edustavat, niin kyselyt saadaan heti esittää oikealle taholle? Voisiko olla joku osoite, puhelinnumero tai sähköpostiosoite, jonne voisi alueista (ei vain nämä kävelyssä) ilmoittaa esim. sammuneesta katulampusta, kaatuneesta puusta, rikutusta roska-asiasta?
- 12) Olisi hyvä myös järjestää joku matkapuhelinnumero, että asukkaat voisivat jatkuvasti tekstiviestillä ilmoittaa alueen puutteista ja kehitystarvekohteista. Tärkeimpiä viestejä voisi esim. käsitellä jopa kuukausittain alueen turvallisuuteen liittyvissä foorumeissa.
- 13) Osallistujille ja jopa organisoijille olisi hyötyä siitä, jos turvallisuuskävelyt olisivat kaupungin organisaatiossa näkyvämmän osa laajempaa, yhteistä kokonaisuutta ja kehittämistavoitetta. Turvallisuuskävelyt voisi kytkeä tiiviimmin osaksi jo käynnissä olevia kehityshankkeita ja -toimia. Yhteistyö voisi koskea esim. sosiaalipuolen palvelukokonaisuutta, kaupunkisuunnittelun ja kaavoituksen vuorovaiikutustyötä ja visiointia, teknisen keskuksen toteutus suunnittelua ja ylläpitoa jne.

10. Arvio avustuksen merkityksestä hankkeen toteutumiselle

Avustus oli 2 500€. Avustus mahdollisti dokumentaatiovälineiden hankinnan, valokuvauksen, painatukset, kahvitukset ja tilavuokrat sekä opinnäytetyöntekijän palkkion.

Hankkeen suunnitteluun ja dokumentointiin käytettiin kuitenkin runsaasti aikaa. Avustus oli niin pieni, että se ei olisi mahdollistanut näin suurta panostusta. Turvallisuustyö on kuitenkin Espoo-strategian kannalta tärkeää, joten hankkeen toteuttamisen ja dokumentointiin oli mahdollista panostaa omaa työaikaa laajemmin. Saadun avustuksen pienuus rajoitti osaltaan laajempaa tiedotusta.

11. Miten hankkeen toteutusta seurattiin ja mitattiin

Osallistujilta pyydettiin palautetta ja kommentteja hankkeen toteutumisesta ja kehittämisestä.

12. Arvio hankkeen tuloksellisuudesta ja vaikutuksista

Turvallisuuskävelyjen tuloksellisuus ja hyödyt

Näiden kokemusten pohjalta voi todeta, että turvallisuuskävelyt ovat kiinnostava väline lisätä keskustelua ja tiivistää yhteistyötä asukkaiden ja eri toimijatahojen välillä sekä selvittää osallistujien käsityksiä ja kokemuksia alueiden olosuhteista ja turvallisuustilanteesta: turvallisuuteen, turvallisuuden tunteeeseen ja viihtymiseen vaikuttavista asioista, paikoista ja ilmiöistä. Kävely antaa asukkaille ja eri toimijatahoille mahdollisuuden vaikuttaa oman asuin- ja työalueen turvallisuuden parantamiseen. Menetelmä on ihmisiä osallistava ja aktivoiva. Mikäli eri tahot saadaan mukaan ja sitoutumaan hankkeeseen, menetelmä voi saada ihmiset yhdessä ratkomaan ja korjaamaan ongelmia.

Edellä esitetyistä haasteista ja ongelmista huolimatta kävelyjä voi pitää monessa suhteessa onnistuneina ja hyödyllisinä. Kävelyillä asukas- ja toimijatahot pystyivät yhdessä tarkastelemaan ja arvioimaan alueensa fyysistä, sosiaalista ja toiminnallista ympäristöä viihtyisyyden, turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen näkökulmista. Kävely antoi mahdollisuuden nähdä konkreettisesti alueen olosuhteet ja ne hyvät asiat ja ongelmat, joiden kanssa asukkaat päivittäin elävät. Hankkeen tuloksena on muun muassa hyödyllisiä kontakteja, keskusteluja ja yhteistyötä, uudenlaisia näkökulmia, tietoa, ymmärrystä

ja kehittämisehdotuksia sekä toivottavasti elämään jäävä, monipuolinen ja kehittyvä menetelmä.

Kävelyjen ja niitä varten kehitettyjen dokumentaatiovälineiden ja valokuvien avulla saatiin runsaasti kiinnostavaa tietoa alueen olosuhteista ja turvallisuustilanteesta päätöksenteon ja kehittämistoimenpiteiden perustaksi. Huolellinen dokumentointi oli tärkeää, koska kaikki oleelliset tahot eivät osallistuneet kävelylle.

Osallistujien käsitykset kävelyjen onnistumisesta ja hyödyistä

Osa osallistujista katsoi, että kävely sai tarkastelemaan tuttua asuin- tai työympäristöä tarkemmin tai ”uusin silmin” sekä auttoi näkemään ympäristön hyviä ja huonoja puolia. Omakohtainen ympäristön seuranta on myös ”jäänyt päälle” ja ympäristöä tulee tarkasteltua edelleenkin.

”Kiinnostava ja hyvä tapa tarkastella lähiympäristöä ”tietyt silmälasit päässä”. Ohjattuna ja organisoituna onnistuu. Hyvä, että mukana olivat poliisit ja muita viranomaisia, näin ihmiset tutustuvat heihin ja he ihmisiin”.

”Kävely oli valaiseva ja mielenkiintoinen. Näihin maisemiin on niin tottunut, että ei huomaa epäkohtia, eikä aina niitä hyviäkin asioita ympäristössä”.

””Uusi” lähestymistapa käsitellä asuinalueen turvallisuutta, jossa asioita katsotaan tuorein silmin, jolloin uusia näkökulmia voi löytyä. Monialainen ryhmä eli edustajia eri ammattiryhmistä ja mukana myös asukkaita”.

Osan mukaan hyvää oli myös yhteisöllisyys, moniammatillisuus ja useiden tahojen mukana olo sekä mahdollisuus tutustua muihin asukkaisiin ja toimijoihin sekä verkottua ja keskustella hyvinkin monimuotoisen osallistujajoukon kanssa alueesta ja sen kehittämisestä. Hyvää oli mahdollisuus kuulla asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden käsityksiä ja palautetta alueen epäkohdista eri näkökulmista. Jatkossa nämä asiat voi ottaa paremmin huomioon myös omassa työssään.

”Moniammatillinen verkosto yhdessä kuntalaisten kanssa pohtimassa parannusehdotuksia. Valokuvat olivat hyvä juttu”.

”Turvallisuuskävely on erinomainen menetelmä perehtyä tietyn alueen tilanteeseen ja nähdä alueen asukkaiden arkea iloineen ja murheineen. Kävelyillä on kiinnitetty huomiota myös viihtyisyyttä tuoviin tekijöihin, mutta ennen kaikkea se on tuottanut konkreettista tietoa muutostarpeista”.

”Turvallisuuskävelyjä on hyvä järjestää, jotta paikalliset ihmiset voivat tuoda ongelmakohtia esille. Myös eri sidosryhmät (poliisi, palokunta ja sosiaaliviranomaiset) näkevät toisensa ja voivat vaihtaa tietoa alueesta. Oli hyvin toteutettu”.

”Kävely oli antoisa ja kiinnostavia näkökulmia saatiin eri tahoilta”.

”Suunnittelijat pääsivät kuulemaan myös paikallisten asukkaiden mielipiteitä ja toiveita parannuksille. Osa suunnittelijoista ei ollut koskaan käynyt kaikilla turvallisuuskävelyyden kuuluvilla alueilla, joten hekin saivat paikallistuntemusta”.

”Oli hienoa että myös päättäjiä oli mukana, ja viranomaisia, se osoittaa että asia on tärkeä myös heille ja keskustelut olivat dialogisia! Erytiskitokset poliiseille! Kahvitauko, jossa kokoonnuttiin yhteen hetkeksi, oli hyvä juttu! Siinä istuttiin hyvässä hengessä lähikäin, ja kuultiin alueen ongelmista lähipoliisin näkökulmista”.

Turvallisuuskävely nähtiin jo ideana hyväksi. Hankkeen toteutus ja järjestelyt, keskustelut, välineet (kansio, valokuvaus, dokumentaatiolomakkeet), kävelyreitti ja pysähtymispaikat, ajankohta ja/tai kellonaika saivat monilta osallistujilta myönteistä palautetta. Tärkeää oli, että alueilla järjestettiin sekä

valoisa- että pimeäkävelyt. Varsinkin valaistusongelmat ja niiden aiheuttamat turvallisuusongelmat tulivat hyvin esille. Myös vetäjiä, heidän innokkuuttaan ja osan aluetuntemusta kehuittiin. Hyvää oli myös puolivälin kahvitarjoilu. Martat saivat kiitosta hyvistä tarjoiluista.

Osa osallistujista katsoi, että hyvää oli myös huomata, että varsin moni taho on kiinnostunut alueen kehittämisestä sekä se, että oikeasti ja konkreettisesti menttiin paikan päälle katsomaan, missä suunnittelu ja ylläpito ovat onnistuneet ja kuulemaan ongelmakohtista suoraa palautetta ja taustatietoa asukkailta. Näin asiat ovat ”myös käsin kosketeltavia, ne eivät ole pelkästään paperilla, vaan suoraan silmien edessä, jolloin siihen on suorastaan pakko puuttua”.

”Hyvää oli runsas osallistujamäärä, jolloin oli mahdollisuus halutessaan tutustua ja verkostoitua muiden toimijoiden kanssa. Mukava nähdä, että niin runsas joukko oli mukana Leppävaaran aluetta kehittämässä. Oli hyvä, että järjestettiin kävelyt sekä valoisaan aikaan että pimeällä. Kahvitauko oli mukava lisä reitillä”.

”Kävelyissä oli hyvää jo sen lähtökohta eli halu tarkastella ja kehittää alueen turvallisuutta ja viihtyvyyttä. Hyvää ehdottomasti oli myös hyvin erilaisten toimijoiden mukana olo. Kävely avasi ihan uuden näkökulman siihen, miten yllättävän moni taho - virallinen tai epävirallinen - kantaa huolta tai ainakin on kiinnostunut alueen asioista. Kiitos kävelyitten toteuttamisesta! Olen työyhteisössäni ja joissain muuallakin kertonut kävelystä ja sen herättämistä positiivisista ajatuksista. Toteutus oli hyvä ja keskustelu kävelyn aikana oli asiallista ja tarpeellisiin kohtiin suunnattua”.

Menetelmä voi myös helpottaa asukkaiden mahdollisuuksia saada ja uskaltaa saada äänensä kuulumaan sekä lisätä kiinnostusta lähiympäristön kehittämiseen.

”Luulen, että erilaiset aluekävelyt ja asukaskohtaamiset pienemmissä ryhmissä saavat heidätkin, jotka eivät ehkä muilla keinoin saa asiaansa tuotua esille, voivat mm. kävelyillä kertoa paremmin oman mielipiteensä, kunhan metodi tulee enemmän tutuksi. Tämä tuo lisää kiinnostusta oman lähiympäristön suunnitteluun ja ylläpitoon ja siten kehittää alueen yhteishenkeä ja myöntyvyyttä hakea yhdessä virkamiesten kanssa haasteisiin ratkaisuja. Järjestelyt toimivat hyvin”.

Hankkeen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta mitataan lopulta kuitenkin vasta sillä, millaisia konkreettisia toimenpiteitä ja yhteistyötä kohdealueilla jatkossa käynnistyy ja toteutetaan turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantamiseksi sekä viihtyisyyden ja ympäristön kohentamiseksi. Tätä korostavat myös osallistajat.

”Kävely oli hyvä idea ja toteutus myös onnistunut. Tosin osallistujien kannalta olisi mielekästä, että epäkohdille myös tehtäisiin jotain, muuten on turha järjestää kävelyä, jos asioihin ei tartuta, ainakin niihin mihin voidaan”.

”Idea on hyvä ja kävelyllä saadaan kerättyä tarpeellista tietoa asuinalueen turvallisuudesta ja sen kehittämiseksi (kun vain esille tullessiin ongelmakohtiin sitten oikeasti puututtaisiin eikä se jäisi vain ajatusten tasolle)”.

”Turvallisuuskävelyissä oli hyvää se, että yllättävän paljon alueen asukkaita kiinnosti alueen turvallisuus. Muuten turvallisuuskävely oli hyvä. Toivottavasti ongelmakohtille tehdään jotain”.

Konkreettiset jatkotoimenpiteet sekä luennot ja artikkelit

Kävelyjen dokumentit ja kuvakoosteet on laitettu Espoon intranetsivuille ja tuloksista tiedotettiin osallistujia ja erityisesti korjaustoimenpiteistä vastuullisia tahoja. Kai Fogelholm toimitti laatimansa korjaustoimenpidelistat ja parkkiluolan turvallisuutta käsitelleet raportit vastuutahoille. Eri tahot ovat käsitelleet raportteja omissa työryhmissään. Joitakin toimenpiteitä on jo toteutettu ja loput voidaan sisällyttää vas-

tuutahojen työohjelmiin. Kävelyt ja raportit ovat herättäneet myös runsaasti keskustelua.

Hankkeen koordinaattori Kristiina Alppivuori on esitellyt tuloksia kaupunkisuunnittelukeskuksessa, varhaiskasvatuksessa ja Leppävaaran hyvinvointiryhmässä. Suvelan turvallisuutta on käsitelty sekä Entressen kirjaston että Suvelan kappelin asukastilaisuuksissa kevään 2011 aikana. Leppävaaran tuloksia on käsitelty Leppävaara-seuran vuosikokouksessa keväällä 2011. Hankkeen koordinaattori Kristiina Alppivuori ja arkkitehti Liisa Ikonen esittelevät hanketta sekä oikeusministeriön rikosentorjuntaneuvoston että ympäristöministeriön seminaareissa syyskuussa 2011.

Leppävaara-seura on kirjoittanut kävelyjen tuloksista omassa Lepuski -lehdessään. Myös Vartti ja Länsiväylä ovat kirjoittaneet aiheesta. Helsingin Sanomat kirjoitti Espoon turvallisuusohjelmasta ja kävelyistä ison ja myönteisen artikkelin 20.7.2011 otsikolla ”Espoo lupaa lisää turvallisuutta asukkaille”. Kaupunginvaltuutettu ja kaupunginhallituksen jäsen Jaana Leppäkorpi on kirjoittanut kävelyn toteutumisesta ja tuloksista nettiblogissaan.

Työ Leppävaaran Läkkitorin ja Gallerian ympäristön turvallisuuden ja viihtyisyyden parantamiseksi on käynnistynyt Leppävaara-seuran aloitteesta. Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksesta komisario Petri Lillvis järjesti erinomaisen tilaisuuden 29.6.2011. Paikalla olivat asiaan eri tavoin vaikuttavat tahot.

Seurantakävelyt järjestetään syyskuussa 2011. Seurantakävelyillä selvitetään, miten korjaustoimenpiteet ovat käynnistyneet ja, mitä havaituille ongelmille on tähän mennessä tehty.

Jatkossa: ”Askelta toisen eteen vaan”, kuten eräs osallistuja palautteessaan totesi 😊

13. Hankkeen päättymisajankohta tai mahdollinen jatkuminen osana normaalia toimintaa

Hanke päättyy syyskuussa 2011.

Korjaus- ja kehittämistoimenpiteet jatkuvat osana Espoon keskuksen ja Leppävaaran hyvinvointiryhmien työtä sekä osana VTT:n, Aalto-yliopiston ja Tamlinkin toteuttamaa ValueSSe -hanketta.

14. Lyhyt yhteenveto hankkeesta (enintään 1 sivu)

Hankkeen tarkoitus ja toteutuminen

Hankkeen tarkoituksena oli toteuttaa turvallisuuskävelyt Espoon keskus/Suvelan ja Leppävaaran keskuksen alueilla. Kävelyjen toteuttamisella oli kolme tavoitetta: 1) kokeilla Ruotsin Göteborgissa kehitettyä turvallisuuskävelyn mallia ja sen puitteissa tuotettuja välineitä, 2) selvittää osallistujien käsityksiä ja kokemuksia alueiden olosuhteista ja turvallisuustilanteesta: turvallisuuteen, turvallisuuden tunteeseen ja viihtymiseen vaikuttavista asioista, paikoista ja ilmiöistä sekä 3) käynnistää kohdealueilla konkreettisia toimenpiteitä turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantamiseksi sekä ympäristön kohentamiseksi. Vaikka turvallisuuskävelyt ovat työväline erityisesti turvattomien kohteiden ja alueiden selvittämiseksi, oli tärkeää nostaa esille myös turvalliseksi ja viihtyisiksi koetut kohteet ja asiat.

Kohdealueilla toteutettiin syksyn 2010 aikana yhteensä 10 turvallisuuskävelyä. Kävelyt toteutettiin valoisaan ja pimeään. Kävelyillä ryhmä ihmisiä kulki ennalta suunnitellun reitin alueen läpi keskustellen ja tehden systemaattisesti merkintöjä turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen näkökulmista. Kävelyjen aikana osallistujat havaitsivat ympäristöä ja alueen sosiaalista elämää sekä kirjasiivat turvattomiksi koetut paikat ja alueet sekä ne rakennetun ja sosiaalisen ympäristön tekijät, jotka luovat näitä ongelmia. Tarkastelun kohteina olivat alueen yleiskuva, rakennettu ympäristö, kunnossapito ja siisteys, liikenne ja väylät sekä sosiaalinen elämä. Valokuvaajat ottivat kuvia reitin kaikissa vaiheissa.

Kävelyille osallistui alueiden asukkaita, työntekijöitä kaupunkisuunnittelukeskuksesta ja teknisestä keskuksista, sosiaali- ja terveystoimesta ja sivistystoimesta sekä yhteistyökumppaneita poliisista, pelastuslaitoksesta, seurakunnasta, yhdistyksistä ja järjestöistä. Mukana oli myös yrittäjiä, kiinteistöjen omistajia ja edustajia, huoltoyhtiöitä sekä järjestyksenvallonnasta vastaavia.

Espoon hankkeessa haluttiin kiinnittää erityistä huomiota prosessin dokumentointiin ja arviointiin, jotta kokemuksia ja tietoa turvallisuuskävelymenetelmästä voidaan jakaa muille kiinnostuneille. Tarkoituksena oli myös huolellisesti dokumentoida kävelyn aikana syntyneet havainnot. Loppuraportin lisäksi hankkeesta on tuotettu viisi muuta raporttia ja toimenpidelistaa sekä valokuvakoosteet kävelyjen etenemisestä ja kohteista. Raportit on toimitettu vastuutahoille päätöksiä ja toimenpiteitä varten.

Turvallisuuskävelyjen hyödyt

Näiden kokemusten pohjalta voi todeta, että turvallisuuskävelyt ovat kiinnostava väline lisätä keskustelua ja tiivistää yhteistyötä asukkaiden ja eri toimijatahojen välillä sekä selvittää osallistujien käsityksiä ja kokemuksia alueiden olosuhteista ja turvallisuustilanteesta. Kävely antaa asukkaille ja eri toimijatahoille mahdollisuuden vaikuttaa oman asuin- ja työalueen turvallisuuden parantamiseen. Menetelmä on ihmisiä osallistava ja aktivoiva. Mikäli eri tahot saadaan mukaan ja sitoutumaan hankkeeseen, menetelmä voi saada ihmiset yhdessä ratkomaan ja korjaamaan ongelmia.

Toteutuksen haasteista ja ongelmista huolimatta kävelyjä voi pitää monessa suhteessa onnistuneina ja hyödyllisinä. Kävelyillä asukas- ja toimijatahot pystyivät yhdessä tarkastelemaan ja arvioimaan alueensa fyysistä, sosiaalista ja toiminnallista ympäristöä viihtyisyyden, turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen näkökulmista. Kävely antoi mahdollisuuden nähdä konkreettisesti alueen olosuhteet ja ne hyvät asiat ja ongelmat, joiden kanssa asukkaat päivittäin elävät. Hankkeen tuloksena on muun muassa hyödyllisiä kontakteja, keskusteluja ja yhteistyötä, uudenlaisia näkökulmia, tietoa, ymmärrystä ja kehittämis ehdotuksia sekä toivottavasti elämään jäävä, monipuolinen ja kehittyvä menetelmä.

Hankkeen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta mitataan lopulta kuitenkin vasta sillä, millaisia konkreettisia toimenpiteitä ja yhteistyötä kohdealueilla jatkossa käynnistyy ja toteutetaan turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantamiseksi sekä viihtyisyyden ja ympäristön kohentamiseksi.

5.8.2011

Kristiina Alppivuori

Päiväys

Allekirjoitus ja nimen selvennys

TURVALLISUUSKÄVELYN OHJEISTUS RYHMIEN VETÄJILLE (valoiskävelyt)

Ilmoittautuminen Kristiinalle. Pyydän yhteystiedot asukkailta, jotta voimme antaa heille tietoa tulokista ja jatkotoimenpiteistä. Jos on todella paljon osallistujia, nimet täytyy kerätä ryhmissä. Teen lomakkeen sitä varten. Ryhmiin jakautuminen: 2-4 ryhmää riippuen osallistujien määrästä.

Ennen kävelyä esitelkää turvallisuuskävelyn tarkoitus ja tavoite lyhyesti:

- Kävelyn tarkoituksena on saada alueen asukkailta ja toimijoilta **tietoa alueen olosuhteista ja turvallisuustilanteesta** -> Esille nousseet ja kirjatut asiat kootaan kävelyn jälkeen **yhteen raportiksi** ja ne ovat **kehittämistoimenpiteiden perusta**. Kävelyn seurauksena tuotetaan **ehdotukset havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi** -> Oleellista on, että kävely johtaa **konkreettisiin toimenpiteisiin** turvallisuuden osalta.
- Korostakaa, että tärkeää on tarkastella aluetta ja eri paikkoja/asioita **turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen näkökulmista**. Korostakaa, että fyysisten tekijöiden lisäksi on oleellista miettiä, miltä eri paikoissa tuntuu liikkua tai tehdä asioita. Osallistujien on tärkeä kirjata ylös ja kuvata erityisesti **turvattomiksi** koetut paikat ja asiat mutta myös **turvalliseksi** ja viihtyisiksi koetut paikat ja asiat (ainakin lyhyesti).
- Käykää läpi **reittikartta ja reitti** sekä sen **pysähdyspaikat** (ympyrät), joissa käydään yhteistä keskustelua kunkin reitin aikana havaituista asioista. **Kahvitauko** on Suvelan asukaspuistossa (reitin 3 jälkeen) ja Leppävaaran Marttojen tiloissa (reitin 2 jälkeen). Valokuvaajat ottavat kuvia.
- Kehottakaa osallistujia käymään läpi valmiit **esimerkit** turvallisuuteen vaikuttavista asioista. Ne on tarkoitettu **AJATUSTEN HERÄTTÄMISEKSI** siitä, minkälaiset asiat turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen usein vaikuttavat ja, mitkä on hyvä huomioida. Muut huomiot ovat kuitenkin yhtä tärkeitä! Oleellista on, että osallistujat kirjaavat itselle tärkeät asiat!!
- Käykää läpi valmis **dokumentaatiolomake ja sen täyttäminen**: Kullekin reitille on oma A4 -sivunsa. Olemme jakaneet lomakkeen neljään teemaan, mutta ei haittaa, jos kirjoittaa "väärään paikkaan" ja saa jatkaa kääntöpuolelle. Tärkeintä on saada ihmisten omat käsitykset kerättyä. **Osallistujat voivat tehdä merkintöjä** sekä kävelyn aikana että pysähtymispaikoissa (miten itse haluavat). Tärkeintä on, että kaikki kirjoittavat omat huomionsa lomakkeelle. Pyytäkää tekstusta, jotta on helpompi saada selvää.

Kävelyn aikana

- Kävelyreitillä varrella **pysähtytään** (ympyrällä merkityissä paikoissa) **keskustelemaan huomioista ja alueen turvallisuuskysymyksistä**. Oleellista on keskustella siitä, mitkä piirteet tai asiat tekevät paikasta turvattoman tai turvallisen. Lisäksi voidaan **tehdä kehitysehdotuksia, keskustella** niiden toteuttamisesta ja miettiä kenen vastuulla asian hoitaminen on. Eri ryhmillä voi olla erilaisia näkökulmia asioihin ja ne on tärkeä huomioida. Lomakkeen lopussa on lisäksi erillinen tila tärkeimmille korjaustoimenpiteille.
- Toivon, että **ryhmien vetäjät kirjaisivat** pysähtymispaikoilla käydyn keskustelun tärkeimmät tulokset ja syntyneet huomiot erilliselle lomakkeelle (jos mahdollista).

LOPUKSI: lomakkeet alustoinen ja kynineen palautetaan Kristiinalle, joka kirjoittaa raportin.

TURVALLISUUSKÄVELYN OHJEISTUS (pimeäkävely)

Hyvät osallistujat!

Kävelyn tarkoituksena on selvittää osallistujien käsityksiä alueen turvallisuustilanteesta: turvallisuuden, turvallisuuden tunteeseen ja viihtymiseen vaikuttavista asioista, paikoista ja ilmiöistä. Tarkastelkaa tilannetta omasta ja/tai edustamienne ryhmien näkökulmasta.

Kävelyn aikana

Kävelyn aikana **havainnoikaa** ympäristöä turvallisuuden, turvallisuuden tunteen sekä viihtyisyyden näkökulmista. Tarkastelkaa erityisesti alueen sosiaalista elämää ja -ongelmia, rakennettua ympäristöä ja sen tilaa, kunnossapitoa ja huoltoa sekä liikkumis- ja liikenneturvallisuutta.

Keskustelkaa reitin varrella ryhmänne jäsenten kanssa havaitsemistanne asioista, tuntemuksista sekä arkipäiväisistä kokemuksistanne alueella. Mikäli mahdollista, kirjatkaa asioita paperille / kartalle jo kävelyn aikana. Erityisen tärkeää on pohtia, miltä alueella liikkuminen tuntuu.

Ryhmän **vetäjä** kirjaa kävelyn aikana keskusteluissa esille nousseita asioita omalle lomakkeelleen.

Kävelyn jälkeen

Kävelyn jälkeen **kokoonnutaan sisätilaan täyttämään turvallisuuskävelylomaketta**. Lomakkeessa esitetään erilaisia turvallisuuden ja turvallisuuden tunteeseen vaikuttavia asioita ja ilmiöitä. Pyydämme teitä **kuvaamaan**, miten ne alueella näkyvät.

Tarkastelkaa ja kuvatkaa asioita sekä **kävelyn havaintojen** että omien **arkisten kokemusten** pohjalta.

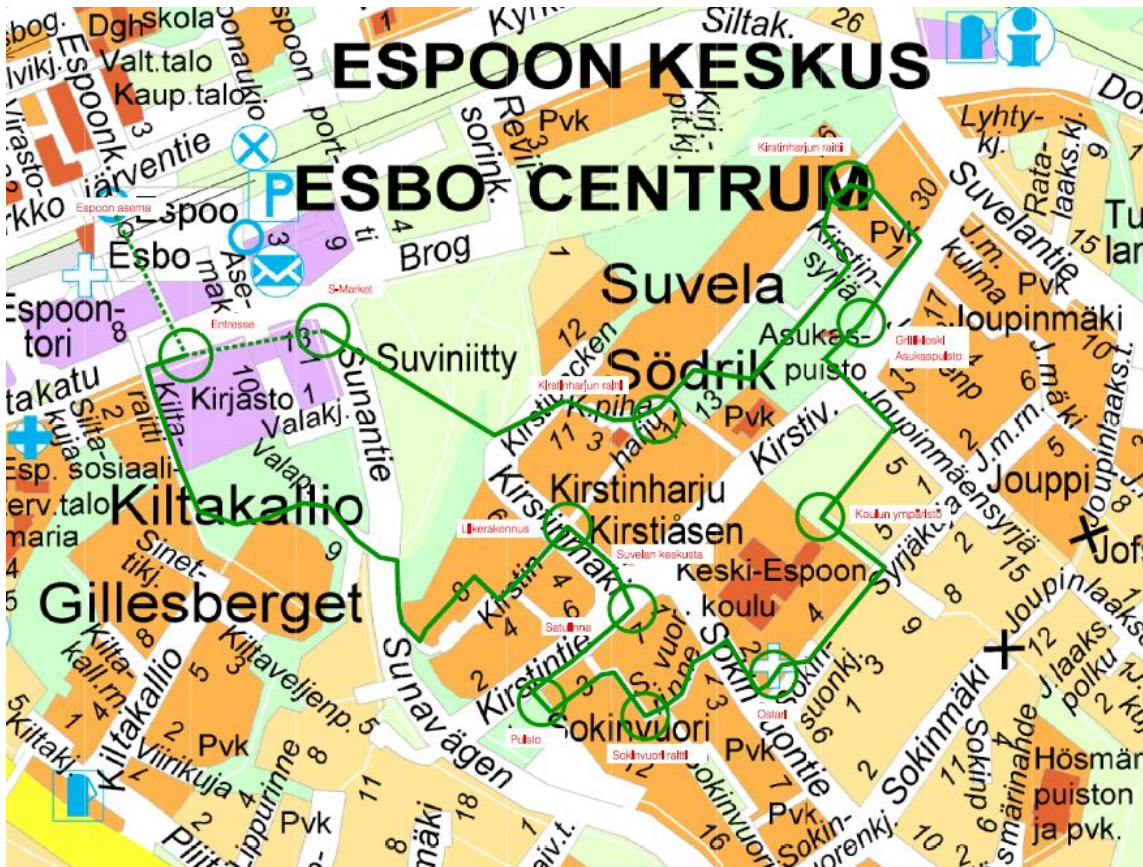
Vastatkaa **ensin vaihtoehtokysymyksiin**. Kuvatkaa sen jälkeen sivun alareunaan **tarkemmin ongelmien luonnetta** ja paikkaa sekä sitä, mitä asioille pitäisi tehdä. Numeroikaa ongelma (yllä olevan vaihtoehdon mukaan) niin tiedämme, mihin tarkennus liittyy. Jos haluatte mainita samaa asiaa koskevan useamman ongelman, laittakaa numeron jälkeen kirjain esim. 1a), 1b) jne.

Merkittäkää asioita (ongelmia ja hyviä puolia) **myös kartalle** kunkin teeman yhteyteen.

Vastaamisen jälkeen **palauttakaa lomakkeet** kansioineen ryhmän vetäjälle.

LÄMMIN KIITOS OSALLISTUMISESTA!!

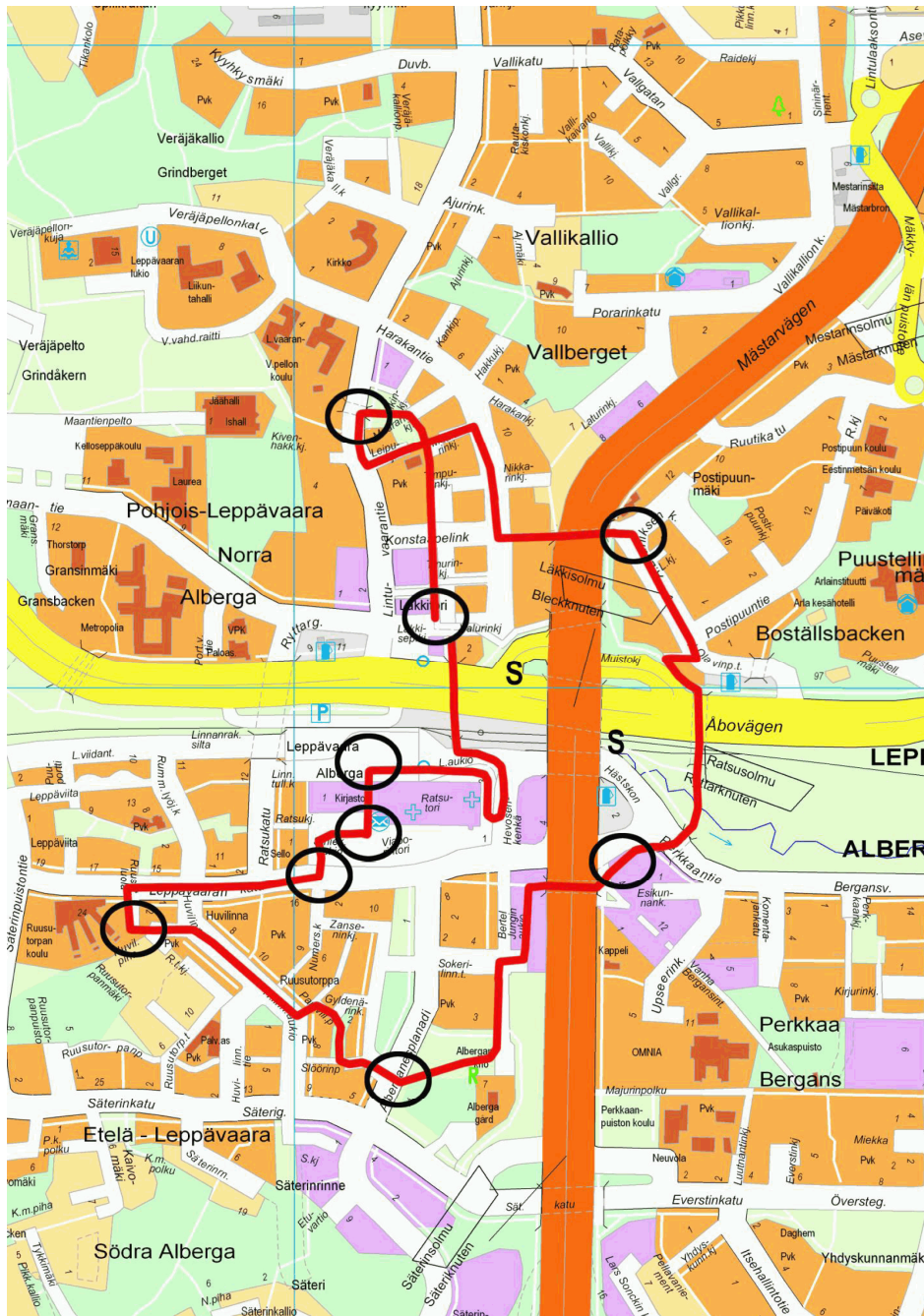
Suvelan valoisakävelyn reittikartta

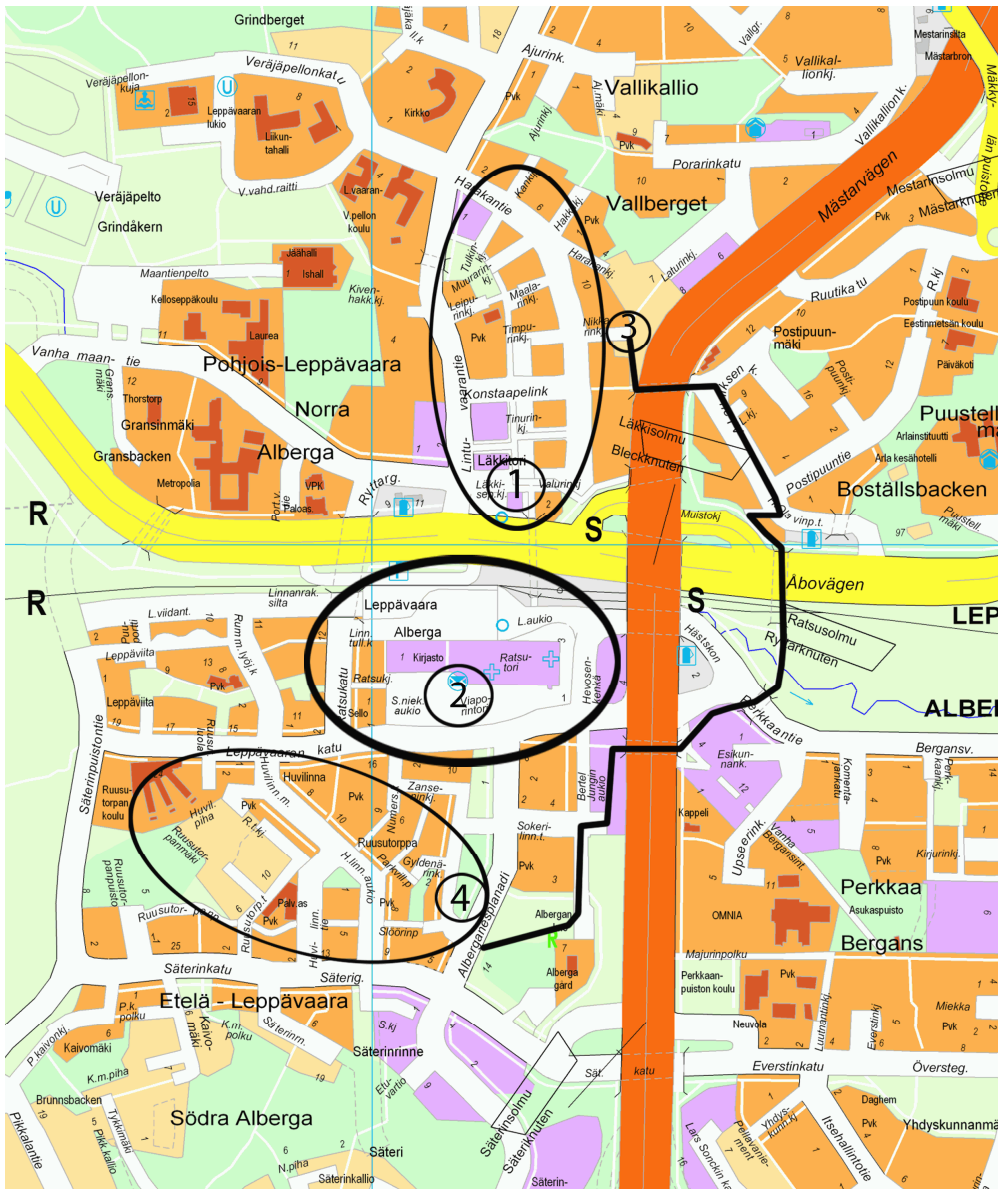
Suvelan ja Espoon keskuksen pimeäkävelysten reitit

Leppävaaran valoisakävelyn reittikartta

Leppävaaran pimeäkävelyjen reitit

SUVELAN TURVALLISUUSKÄVELYN DOKUMENTAATIOLOMAKE 28.9.2010

Taustatiedot: sukupuoli_____ ikä_____ asuinvuodet alueella_____
asukas_____ kaupungin työntekijä_____ yhteistyökumppani_____

KUVATKAA ALUEEN TURVALLISUUTTA OMIN SANOIN mm. SEURAAVIEN ESIMERKKIEN POHJALTA

Yleiskuva alueesta:

- Miltä alue näyttää (kaunis, ruma, siisti, epäsiisti) ja miten toimiva se on? Mitä pitää parantaa?
- Miten ihmisen kokoiselta tai ihmislähtöiseltä alue tuntuu? Miten houkutteleva se on? Miksi?
- Mitkä paikat tai asiat tuntuvat turvattomilta ja miksi? Mitä niille pitäisi tehdä?
- Mitkä paikat tuntuvat turvallisilta, mukavilta ja houkuttelevilta ja miksi?
- Pääseekö tärkeisiin paikkoihin helposti ja turvallisesti? Onko alueella helppo liikkua (viitat, opastus)? Onko pysäkkejä turvallista käyttöä (bussi, juna). Jos ei niin, miksi?

Rakennettu ympäristö:

- Erilaisten rakennusten/talojen laatu: ovatko hyvässä kunnossa ja miellyttäviä vai ei? Panostetaanko kunnossapitoon ja siisteyteen? Mitä pitäisi parantaa? Mitä häiriöitä talojen ympärillä on?
- Millaisia sisäntulot ja rappukäytävät ovat: siistejä, houkuttelevia ja turvallisista vai epäsiistejä ja turvattomia? Mitä pitäisi parantaa?
- Millainen valaistus: onko riittävä ja järkevästi suunniteltu? Mitä pimeitä ja syrjäisiä paikkoja on?
- Millainen on parkkipaikkojen ja -hallien turvallisuus ja kunto? Entä roskakatosten?
- Onko viheralueita, oleskelupaikkoja ja penkkejä riittävästi? Millaisia pihat ja puistot ovat? Ovatko ne houkuttelevia ja valoisia ja rohkaisevatko olemiseen ja sosiaaliseen toimintaan?

Kunnossapito ja huolehtiminen:

- Pidetäänkö ympäristöstä huolta? Mitä rikottuja tai töhrittyjä paikkoja on? Korjataan ne riittävän nopeasti, vai onko ympäristö kauan korjaamatta? Vaihdettaanko rikkiäiset lamput?
- Onko ympäristö puhdas ja siisti vai likainen ja epäsiisti ja miksi? Siivotaanko, maalataanko? Onko roskakoreja riittävästi? Onko eroja kesällä ja talvella? Miksi?
- Miten pensaista, kukkapenkeistä, ruohikoista, puista ja puistoista huolehditaan? Pöheiköt?

Liikenneväylät, liikenne ja alikulut:

- Ovatko liikenneväylät (autotiet, kevyenliikenteen väylät) toimivia, turvallisista ja hyvässä kunnossa vai ei? Millaisia törmäyksiä / kolareihin liittyviä uhkia on? Millainen valaistus on? Miten lumet luodaan ja kunnossapidosta huolehditaan? Mitä esteettömyyteen liittyviä ongelmia on?
- Onko tienylitys turvallisista vai ei? Liikennevalot ja niiden toiminta? Ovatko opasteet kunnossa?
- Onko lasten ja nuorten kulku turvallisista (kouluun, harrastuksiin) vai ei? Ovatko kevyenliikenteen väylät oikeissa paikoissa? Onko turvattoman reitin sijaan vaihtoehtoa? Mitä pitäisi tehdä?
- Ovatko alikulut turvallisista ja riittävän valoisista? Näkyvyys? Uskaltaako niiden läpi kulkea, kuljetaanko mielellään kaikkina vuorokaudenaikoina? Jos ei niin, miksi? Voiko kulkea toista kautta?

Sosiaalinen elämä ja tekemisen mahdollisuudet:

- Voidaanko alueella liikkua turvallisista ja onko alue houkutteleva, miellyttävä? Miksi? Miksi ei?
- Mitä mielekkään tekemisen, yhdessäolon, harrastamisen ja oleilun mahdollisuuksia on?
- Onko häiritsevää päihteiden käyttöä, väkivallan uhkaa, uhkaavia tilanteita ja häiriköintiä? Mitä?
- Uskaltaanko alueella liikkua eri vuorokaudenaikoina? Jos ei niin, miksi? Missä tapahtuu rikoksia? Oletko joutunut rikoksen uhriksi? Millainen alue on: rauhallinen vai rauhaton? Miksi?

- Mikä yritystoiminta aiheuttaa turvallisuuteen tai turvallisuuden tunteeseen vaikuttavia lieveilmiöitä? Mitkä tekijät vaikuttavat positiivisesti: esim. sosiaalista kontrollia lisäävästi? Miten?
- Saavatko ihmiset apua ongelmiinsa ajoissa, jotta pahoinvointia/syrjäytymistä voidaan ehkäistä?

HUOMIOT REITILTÄ 1: S-marketilta - Kirstinharjun raitille

Yleiskuva alueesta

Ympäristön laatu: mm. rakennukset, viheralueet ja leikkipaikat, liikenneväylät (ajotiet ja kevyenliikenteenväylät), liikenne ja alikulut, kunnossapito, huolehtiminen, opasteet, valaistus

Sosiaalinen elämä ja tekemisen mahdollisuudet

Muut huomiot

PIMEÄKÄVELYN DOKUMENTAATIOLOMAKE

1A) KUVATKAA ALUEEN SOSIAALISTA VUOROVAIKUTUSTA, SOSIAALISIA ONGELMIA, TEKEMISEN JA OLESKELUN MAHDOLLISUUKSIA JA AVUN SAAMISTA

		(en osaa sanoa)		
1. Tuntuuko alue ihmislähtöiseltä ja ihmisläheiseltä	kyllä	ei	eos	
2. Onko alueella keskinäistä välittämistä ja yhteishenkeä	kyllä	ei	eos	
3. Houkutteleeko alue ihmisiä oleskelemaan ja kohtaamaan	kyllä	ei	eos	
4. Onko alueella yhdessäolon ja tekemisen mahdollisuuksia	kyllä	ei	eos	
5. Onko alueella häiritsevää päihteiden käyttöä	kyllä	ei	eos	
6. Löytyykö alueelta huumeruiskuja	kyllä	ei	eos	
7. Onko alueella väkivallan uhkaa, uhkaavia tilanteita, ahdistelua	kyllä	ei	eos	
8. Onko alueella häiriköintiä, ilkivaltaa	kyllä	ei	eos	
9. Onko alueella muita sosiaalisia ongelmia	kyllä	ei	eos	
10. Puututaanko sosiaalisiin ongelmiin riittävän systemaattisesti	kyllä	ei	eos	
11. Saavatko ihmiset apua ajoissa, jotta pahoinvointia / syrjäytymistä voidaan ehkäistä	kyllä	ei	eos	

1b) Missä ja millaisia ongelmat mielestäsi ovat? Mitä puutteille ja ongelmille pitäisi tehdä?

2A) KUVATKAA RAKENNETTUA YMPÄRISTÖÄ JA SEN LAATUA

1. Ovatko talojen sisäntulot ja ympäristöt turvallisia	kyllä	ei	eos	
2. Onko alueella riittävästi opasteita	kyllä	ei	eos	
3. Onko esteettömyyteen liittyviä ongelmia (esim. pystytäänkö liikkumaan apuvälineiden/vaunujen kanssa, onko jyrkkiä portaita)	kyllä	ei	eos	
4. Ovatko parkkipaikat turvallisia ja hoidettuja	kyllä	ei	eos	
5. Ovatko talojen pihat houkuttelevia ja turvallisia	kyllä	ei	eos	
6. Ovatko viheralueet ja puistot houkuttelevia ja turvallisia	kyllä	ei	eos	
7. Ovatko lasten leikkipaikat houkuttelevia ja turvallisia	kyllä	ei	eos	
8. Onko rakennettu ympäristö viihtyisä	kyllä	ei	eos	
9. Aiheuttaako rakennettu ympäristö turvallisuuden tunnetta	kyllä	ei	eos	
10. Synnyttääkö ympäristö halun pitää siitä huolta	kyllä	ei	eos	

**2b) Missä ja millaisia ongelmat mielestäsi ovat?
Mitä puutteille ja ongelmille pitäisi tehdä?**

3A) KUVATKAA ALUEEN KUNNOSSAPITOA JA HUOLEHTIMISTA

1. Panostetaanko alueen kunnossapitoon riittävästi	kyllä	ei	eos
2. Panostetaanko alueen peruskorjaukseen riittävästi	kyllä	ei	eos
3. Onko alueella rikottuja/rikkinäisiä paikkoja ja rakenteita	kyllä	ei	eos
4. Onko alueella töhrittyjä paikkoja ja rakenteita	kyllä	ei	eos
5. Korjataanko rikotut ja töhrityt paikat riittävän nopeasti	kyllä	ei	eos
6. Vaihjetaanko rikkinäiset lamput riittävän nopeasti	kyllä	ei	eos
7. Hoidetaanko/tyhjennetäänkö roskakatokset riittävän usein	kyllä	ei	eos
8. Onko alueella roskakoreja ja niiden tyhjennyksiä riittävästi	kyllä	ei	eos
9. Laitatteko roskan roskakoriin, jos sellainen on	kyllä	ei	eos
10. Panostetaanko ympäristön siisteyteen ja puhtauteen riittävästi	kyllä	ei	eos
11. Huolehditaanko viheralueista ja -kasveista riittävästi	kyllä	ei	eos
12. Onko ympäristönhoidossa eroja kesällä ja talvella	kyllä	ei	eos

**3b) Missä ja millaisia ongelmat mielestäsi ovat?
Mitä puutteille ja ongelmille pitäisi tehdä?**

4A) KUVATKAA ALUEEN AUTO- JA KEVYENLIIKENTEEEN JÄRJESTELYJÄ JA NIIDEN TOIMIVUUTTA TURVALLISUUDEN NÄKÖKULMASTA

1. Onko autoliikenteen aiheuttamia turvallisuusongelmia	kyllä	ei	eos
2. Ovatko ajotiet hyvässä kunnossa	kyllä	ei	eos
3. Onko tienylitys turvallista	kyllä	ei	eos
4. Ovatko suojatiet oikeissa paikoissa	kyllä	ei	eos
5. Ovatko liikennemerkit kunnossa ja oikeissa paikoissa	kyllä	ei	eos
6. Ovatko liikennevalot oikeissa paikoissa	kyllä	ei	eos
7. Mahdollistavatko liikennevalot turvallisen tienylityksen	kyllä	ei	eos
8. Onko kävelyteillä turvallisuusongelmia (esim. aiheuttavatko pyörät ja mopot turvattomuutta kävelijöille)	kyllä	ei	eos
9. Ovatko kävelytiet hyvässä kunnossa	kyllä	ei	eos
10. Onko kävelyteitä riittävästi ja oikeissa paikoissa	kyllä	ei	eos
11. Onko törmäykseen ja kolareihin liittyviä uhkia	kyllä	ei	eos
12. Onko väylien valaistus riittävää	kyllä	ei	eos
13. Onko näkyvyyteen liittyviä ongelmia	kyllä	ei	eos

14. Onko mopoiluun liittyviä ongelmia	kyllä	ei	eos
15. Onko bussi-/junapysäkkejä turvallista käyttää	kyllä	ei	eos
16. Onko eri-ikäisten ihmisten turvallista kulkea eri paikoissa	kyllä	ei	eos

**4b) Missä ja millaisia ongelmat mielestäsi ovat?
Mitä puutteille ja ongelmille pitäisi tehdä?**

YHTEENVETO

1. Mitkä seuraavista kuvaavat aluetta parhaiten (ympyröi kuvaavimmat)?

miellyttävä	houkutteleva	siisti	hoidettu	viihtyisä	valoisa
epämiellyttävä	luotaantyöntävä	epäsiisti	hoitamaton	epäviihtyisä	pimeä

2. Onko alueella pelottava liikkua / vähentääkö pelko alueella liikkumistasi?

- a) ei koskaan b) harvoin b) melko usein c) usein

Milloin, missä?

3. Mikä on suurin pelon tai turvattomuuden aiheuttaja alueella?

4. Mikä paikka on erityisen turvaton tai pelottava ja miksi?

5. Mikä paikka on erityisen miellyttävä ja miksi?

6. Mikä on tärkein parannettava asia alueella?

7. Miten alueen asukkaat saataisiin mukaan alueen kehittämiseen?
